

KIRJALLINEN KYSYMYS 76/2012 vp

Poliisin virka-aseiden vaihtaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan poliisi on korvaamassa noin tuhat nykyistä Glock-virka-asetta saksalaisilla Walther P99Q -pistooleilla. Uusi virka-ase tullaan antamaan myös vastavalmistuneille, ensimmäiseen virkaansa nimitettävälle poliiseille. Asehankinnoista vastaava poliisin tekniikkakeskus oli päättänyt Walther P99Q -pistooliin, koska se on moderni ase, joka on läpäissyt poliisin tekniset vaatimukset ja sopii erikokoisille kämmenille sekä oikea- ja vasenkätisille. Lehtitietojen mukaan poliisin tekniikkakeskus kilpailutti samalla myös tulin ja rajavartiolaitoksen käsiasehankinnat. Aseita on tarkoitus hankkia vuosittain noin 650—900 kappaletta seuraavan kahdeksan vuoden aikana.

Kokeneilta poliisin ampumakouluttajilta olen saanut kuulla, että Glock-pistooli on erittäin toimintavarma ja häiriövapaa ase. Erityistä kiitosta on annettu aseiden mekaaniselle toimivuudelle ja polygonaalirihlatulle piipulle, joka kestää kulu- tusta enemmän kuin perinteiset rihlatut piiput. Voin myös omasta kokemuksestani todeta, että Glock-pistooli sopii erikokoisille kämmenille ja se sopii myös sekä oikea että vasenkätisille. Glock-pistooleihin on saatavilla myös vaihdettavia kahvalevyjä, jotka viimeistään takaavat sen, että ampujalla on halutessaan mahdollisuus räätälöidä aseestaan omaan käteensä sopiva työkalu.

Poliisilla on erityyppisiä M-17, M-19 ja M-23 Glock-pistooleja arviolta noin 8 000—9 000 kappaletta ja yhtä monta asekoteloa. Operatiivisessa työssä olevilla poliiseilla aseiden kotelot ovat ns. turvakoteloita, joista aseiden riistäminen on erittäin vaikeaa. Aseet peruskorjattiin ja päivitet-

tiin 2000-luvun puolivälissä. Peruskorjauksen yhteydessä aseiden liipaisintangot ja rungot vaihdettiin. Uudella liipaisintangolla laukaisuvastus lisääntyi ja turvallisuus parani ja uudistetussa rungossa on myös varustekisko, johon on mahdollisuus kiinnittää erilaisia valaisimia ja laser-osoittimia.

Suomessa poliisin lisäksi Glock-pistooleja käyttävät palvelusaseenaan vankeinhoitolaitos, rajavartiolaitos ja puolustusvoimat, joka valitsi laajojen testien jälkeen Glock pistoolin palvelusaseekseen vuonna 2008. Suomen viranomaisilla onkin käytössään kymmeniätuhansia Glock-pistooleja.

Yhdysvaltain poliiseista yli 60 % käyttää virka-aseenaan Glock-pistoolien eri malleja.

Tietämäni mukaan Suomen rajavartiolaitos ei tällä hetkellä ole luopumassa Glock-aseistaan, vaikka osallistuikin poliisin tekniikkakeskuksen kilpailuttamiseen.

Saamani tiedon mukaan poliisin tekniikkakeskuksen asetestin keskeisin vaade oli se, että tuleva virka-ase on voitava purkaa ja kasata ilman, että pitää painaa aseiden liipaisimesta. Samanlainen vaade on myös Saksan poliisin virka-aseiden kohdalla ja tämän vaatimuksen täyttää vain kolme saksalaista sarjavalmisteista pistoolia — Hekler & Koch, Sig Sauer ja Walther. Ei esimerkiksi itävaltalainen Glock.

Kilpailutukseen osallistuneiden aseiden mekaanista kestävyyttä mitattiin ampumalla niillä 10 000 laukausta. Walther P99Q läpäisi testin, mutta aikaisemmin tällaisessa kestopitestissä hyvin menestynyttä Glock-pistoolia ei testattu lain-

kaan, koska se ei täyttänyt kilpailutuksen vaadetta purkamisesta ja kasaamisesta.

Poliisin kenttähenkilöstö on ollut Glock-pistooleihin tyytyväisiä, eikä Glock-pistoolin huoltopurkamista ja kasaamista ole koettu turvallisuusriskinä. Tyytyväisiä on oltu myös siihen, että Glock-pistoolia on mahdollista modifioida ampujan tarpeiden mukaan ja siihen saa kiinnitettyä riittävästi lisätarvikkeita.

Glock-pistoolilla on myös päästy riittävään osumatarkkuuteen.

Poliisin henkilöstö pitää erittäin hyvänä ja taroituksenmukaisena sitä, että Suomessa mahdollisimman monella keskinäistä virka-apua antavalla viranomaisella on samanlainen ja saman kaliiberinen virka-ase. Tästä on selvää synergiaetua sekä ampumatarvikkeiden hankinnan keskittämisessä että viranomaisyhteistyössä.

Selvänä haittana ja jopa turvallisuusriskinä koetaan se, että mikäli poliisin virka-aseita aletaan vaihtaa, on mahdollista, että samassa partiossa on molemmilla poliiseilla erilaiset virka-aseet. Äärimmäisessä kriisitilanteessa ja kovan paineen alla työskenneltäessä on mahdollista, että aseenkäyttötilanteessa joudutaan turvautumaan partiokaverin varalippaaseen. Mikäli aseet ovat erilaiset, eivät lippaat ole vaihtokelpoisia keskenään.

Selvä turvallisuusriski tulee myös silloin, jos partion toinen jäsen jostain syystä menettää toimintakykynsä ja toimintakykyinen jäsen joutuu käyttämään hänen virka-asettaan, joka saattaa-kin olla erilainen kun hänen oma virka-aseensa. Työturvallisuus on monin verroin parempaa, mikäli kaikilla poliiseilla on samanlaiset virka-aseet, joiden käyttämiseen he ovat tottuneet.

Myös ampumakoulutus on helpompaa, halvempaa ja yksinkertaisempaa mikäli pitäydytään

nykyisissä jo tutuiksi tulleissa virka-aseissa. Uusi virka-ase merkitsee ampumakoulutuksen kaksinkertaistamista, koska eri aseelle on järjestettävä eri koulutus.

Poliisin henkilöstö pitää erittäin valitettavana, että nykyisessä kireässä taloudellisessa tilanteessa ryhdytään poliisin määrärahoja käyttämään täysin toimivien virka-aseiden uusimiseen mutta sen sijaan vanhentunutta ja selvänä työturvallisuusriskinä olevaa ajoneuvokalustoa ei saada uusittua muuten kuin järjestämällä kansalaiskeräys.

Erittäin valitettavana koetaan myös se, että poliisilaitoksissa on rahapulan vuoksi jouduttu jäädyttämään poliisin virkoja. Selkeä viesti on se, että kaikki liikenevä raha on kohdennettava poliisivirkojen täyttämiseen ja vanhentuneen ajoneuvokaluston uusimiseen, mutta ei edes revolverityyppisten virka-aseiden uusimiseen.

Poliisiorganisaatiossa työskentelee henkilöitä, jotka eivät virkauransa aikana käytä virka-asettaan muuhun kun koulutusammuntoihin. Näiden henkilöiden lähes ampumattomat virka-aseet voidaan järkevällä ja taloudellisella tavalla kiertättää sellaisille viranhaltijoille, jotka päivittäisessä toimessaan kantavat virka-asetta. Näin vältetään uusien aseiden hankkimiselta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, että poliisin tekniikkakeskuksen toimet poliisin virka-aseiden vaihtamiseksi Glock-pistoolista Walther-pistooleihin keskeytetään ja asehankintoihin varatut rahat kohdennetaan poliisivirkojen täyttämiseen?

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 2012

Reijo Hongisto /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Reijo Hongiston /ps näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 76/2012 vp:

*Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, että
poliisin tekniikkakeskuksen toimet poliis-
in virka-aseiden vaihtamiseksi Glock-
pistooleista Walther-pistooleihin kes-
keytetään ja asehankintoihin varatut ra-
hat kohdennetaan poliisivirkojen täyttä-
miseen?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Poliisi on tilanteessa, jossa sen on sopeutettava toimintaansa supistuviin menokehyksiin yhdes-
sä muun valtionhallinnon kanssa. Tämä merkit-
see hankintojen osalta korostettua taloudellisuus-
den näkökulman huomioon ottamista ja tarkoi-
tuksenmukaisuusharkintaa.

Julkisella hallinnolla ei ole varaa tuhlaa re-
sursejaan. Tämä vaatimus asettaa kaikki hankin-
nat, myös poliisin virka-asekilpailutuksen, erityi-
sen huolellisen tarkastelun kohteeksi. Poliisin
kaikkien hankintajärjestelmien tulee olla sellai-
sia, että ne ottavat kaikki oleelliset ja asiaan vai-
kuttavat näkökulmat huomioon ja päätökset teh-
dään perusteellisen harkinnan jälkeen. Mikään
poliisin yksittäinen hankinta ei voi olla sellaisessa
erityisasemassa, että siihen ryhdytään vailli-
naisin perusteluin.

Toinen asiaan liittyvä seikka on laki julkisista
hankinnoista (348/2007) ja sen keskeiset periaat-
teet. Hankintalain tarkoituksena on Euroopan
unionin perustamissopimuksen ja sen pohjalta
harmonisoidun jäsenvaltioiden lainsäädännön
mukaisesti turvata tavaroiden ja ihmisten vapaa

liikkuvuus ja käytännön tasolla varmistaa julki-
sissa hankinnoissa osapuolten syrjimätön kohte-
lu. Kaiken tämän perimmäisenä tarkoituksena on
lisätä ja tehostaa kilpailua, vähentää korruptiota,
alentaa tuotteiden hintoja ja tehostaa julkisen ta-
louden tuottavuutta. On erityisen tärkeää, että
julkisissa hankinnoissa, myös poliisin virka-ase-
kilpailutuksessa, hankintalain tarkoitus toteutuu.
Poliisin hankintatoimelta ja käytännöiltä edelly-
tetään läpinäkyvyyttä niin pitkälle kuin se on val-
tion turvallisuuden kannalta mahdollista.

Kolmas keskeinen seikka on poliisin hankin-
tojen suhde muuhun lainsäädäntöön, erityisesti
turvallisuuteen sekä myös poliisin työturvalli-
suuteen. Turvallisuuteen liittyvien seikkojen
punnitseminen edellyttää aina hyvin laajaa
substanssiosaamista. Tällaista laajaa käytännön
kokemukseen perustuvaa tietoa ei liene kenellä-
kään yksittäisellä henkilöllä. Poliisin hankinta-
toimessa tämä merkitsee sitä, että hankinnan val-
mistelu ja päätöksenteon taso tulee aina pitää
erillään liian suppeiden näkemysten korostumi-
sen estämiseksi, ja hankintojen eri vaihtoehdot
sekä niihin liittyvät tekijät on selvitettävä perus-
teellisesti. Poliisin hankintatoimelta edellytetään
sitä, että hankintaa valmistelevat järjestelmät
sekä päätöksenteon tasot ja menetelmät kestävät
kriittisenkin tarkastelun. Missään tapauksessa ei
saa syntyä edes epäilystä siitä, että poliisin orga-
nisaation rakenteellisilla seikoilla olisi vaikutus-
ta poliisin hankintapäätöksissä.

Saamieni alustavien selvitysten perusteella
vaikuttaa siltä, että kysymyksessä esitetyt johto-
päätökset ovat sen laatuista, että on tarpeellista
pyytää sisäasianministeriön poliisiosastoa ja Po-
liisihallitusta selvittämään hankkeen tarkoituk-
senmukaisuutta sekä mahdollisuutta vaikuttaa
hankintasopimukseen ja sen aikatauluun.

KK 76/2012 vp — Reijo Hongisto /ps

Ministerin vastaus

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2012

Sisäasiainministeri Päivi Räsänen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 76/2012 rd undertecknat av riksdagsledamot Reijo Hongisto /saf:

Vad tänker regeringen göra för att åtgärderna vid Polisens teknikcentral för att byta ut polisens tjänstevapen från Glock-pistoler till Walther-pistoler ska avbrytas och de medel som avsatts för anskaffning av vapen används för tillställande av polistjänster?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Riksdagsledamot Hongisto uttrycker sin oro för polisens svåra finansieringssituation och koordineringen av polisens upphandlingar och vill att resurserna ska användas på ett ändamålsenligt sätt vid upphandlingen av polisens tjänstevapen. Som minister med ansvar för inrikesförvaltningen delar jag på ett allmänt plan riksdagsledamot Hongistos uppfattning och oro i frågan. Polisen är i en situation där den i likhet med den övriga statsförvaltningen måste anpassa sin verksamhet till krympande utgiftsramar. I samband med upphandling innebär detta att man lägger tonvikten på ekonomiska aspekter och bedömer upphandlingens ändamålsenlighet.

Polisen har lika litet som den övriga offentliga förvaltningen råd att slösa med sina resurser. Detta krav gör att alla upphandlingar, också den anskaffning av tjänstevapen som Ni tar upp, måste granskas särskilt noggrant. Polisens alla upphandlingssystem måste vara sådana att de beaktar alla väsentliga och relevanta synpunkter i ärendet, så att besluten tas efter grundligt övervägande. Jag vill också betona att ingen enskild

upphandling som görs av polisen intar en sådan särställning att den kan genomföras med bristfälligt underlag.

En annan omständighet som hänför sig till frågan är lagen om offentlig upphandling (348/2007). Upphandlingslagens syfte är att i enlighet med EU:s grundfördrag och medlemsstaternas harmoniserade lagstiftning trygga fri rörlighet för varor och människor och på det praktiska planet säkerställa en jämbördig och icke-diskriminerande behandling av parterna vid offentliga upphandlingar. Allt det här siktar till att öka och förbättra konkurrensen, minska korruptionen, sänka priserna på varor och effektivisera produktiviteten i den offentliga ekonomin. Jag anser det synnerligen viktigt att upphandlingslagens bestämmelser och syfte följs vid offentliga upphandlingar, så också vid frågan om upphandling av polisens tjänstevapen, som Ni lyfter fram. Jag förutsätter transparens av polisens upphandlingsverksamhet och förfaranden i så stor utsträckning som det är möjligt med hänsyn till statens säkerhet.

En tredje fråga är hur polisens upphandlingar förhåller sig till den övriga lagstiftningen, särskilt till säkerheten men också till polisens arbetssäkerhet. Att bedöma säkerhetsrelaterade frågor förutsätter alltid mycket omfattande substanskunskap. En sådan vidsträckt, på praktisk erfarenhet baserad kunskap besitter knappast någon enskild människa. I polisens upphandlingsverksamhet innebär detta att beredningen och beslutsfattandet alltid måste hållas åtskilda för att hindra att snäva synpunkter får en alltför framträdande plats, och upphandlingarnas olika alternativ och på dem inverkan faktorer måste utredas tillräckligt grundligt. Av polisens upphandlingsverksamhet förutsätter jag att de system som

bereder upphandlingen och beslutsfattandets olika nivåer och rutiner tål också en kritisk granskning. Under inga omständigheter får det uppstå ens en misstanke om att strukturella faktorer i polisorganisationen kan påverka polisens upphandlingsbeslut.

På grundval av de preliminära utredningar jag fått tycks de slutsatser Ni lägger fram i frågan vara av den arten att jag ansett det nödvändigt att be inrikesministeriets polisavdelning och Polisstyrelsen utreda företagets ändamålsenlighet och möjligheten att påverka upphandlingsavtalet och dess tidtabell.

Helsingfors den 8 mars 2012

Inrikesminister Päivi Räsänen